

Virojoen virtavesikunnostus

Hollolan Virojoki laskee Matjärvestä Vesijärven Lahdenpohjaan, Laitialanselälle. Pudotuskorkeutta on matkalla yhteensä 13 metriä ja joen virtaama vaihtelee pääsääntöisesti välillä 50-370 l/s. Kuten niin moni muukin suomalainen joki, oli sitten iso tai pieni, myös Virojoki on aikanaan perattu. Sen uomaa on kavennettu ja suoristettu sekä kivet poistettu uoman rannoille pois virtaavan veden tieltä. Tavoitteena on silloin ollut arvatenkin tukinuiton helpottaminen, mutta tukkirekkojen ja metsäautoteiden yleistyttyä ei jokea ole tähän tarpeeseen käytetty enää miesmuistiin.

Vesirakentaminen, kuten joen perkaaminen köyhdyttää virtavesiluontoa, tekee siitä aiempaa yksipuolisemman ja heikkotuottoisemman. Kivettömässä ja yksitoikkoisessa virrassa elää vain muutamia lajeja, eikä se anna suojaa saati riittävästi ravintoa suuremmille eliöille kuten kaloille. Erityisesti vesirakentamisen vaikutuksista kärsivät vaateliaat lajit, kuten taimen, jonka monimutkainen elinkierto lisää sen haavoittuvuutta entisestään.

Joitakin vuosia sitten Virojoelle laadittiin kunnostussuunnitelma, jota lähdettiin tarkistamaan Päijät-Hämeen Kalatalouskeskuksen toimesta vuonna 2013. Virojoesta päätettiin kunnostaa alimmat puoli kilometriä, lukuun ottamatta viimeistä noin 100 metriä. Siellä vesi virtaa pehmeässä peltomaassa, jossa uoma muuttaa muotoaan lähes vuosittain.

Keväällä 2014 valitulla kunnostusalueella tehtiin erilaisia uomamittauksia, joiden perusteella lähdettiin rakentamaan yksityiskohtaisempaa kunnostussuunnitelmaa joen virtavesiluonnon monipuolistamiseksi sekä tiettyjen kohtien suojelemiseksi äärevöityneen sadannan ja virtaamavaihtelujen aiheuttamaa eroosiota vastaan.

Vuoden 2015 syksyllä paikalle tuotiin pitkälle toistasataa kuutiota erikokoista kiviainesta. Isoimmat olivat yli metrinkin halkaisijaltaan olevia pulterikiviä, pienimmät puolestaan 16-32 mm puolipyöreitä kiviä, jota käytetään kutusorana taimenelle. Samana syksynä aloitettiin myös kaivinkonetyöt, sekä järjestettiin 10. lokakuuta ensimmäinen talkookunnostus. Valitun kunnostusalueen ylimmät 100 metriä kunnostettiin kiveämällä, sorastamalla sekä leventämällä uomaa ja lisäämällä sen syvyysvaihtelua.

Talven aikana syksyllä kunnostetulle alueelle istutettiin taimenen mätä ns. mätirasioiden avulla, tavoitteena kotiuttaa taimen takaisin Virojokeen. Kevättalven hankien vielä kantaessa syksyllä paikalle tuodut kivet siirrettiin telakoneen avulla uoman varrelle. Kiviä varten oli valittu joen penkalta muutamia paikkoja, joista ne olisi kesän korvalla helpompi siirtää uomaan käsivoimin.

Keväällä kaivinkone oli vielä apuna tulvasuojelutoimenpiteiden loppuunsaattamisessa, jonka jälkeen päästiin loppuosakin uomasta kunnostamaan käsityönä. Kohteessa järjestettiin toukokuun alussa kolme eri käsikunnostustapahtumaa, joista kaksi ensimmäistä toimivat osana Salpauksen ympäristö- ja luontoalan opiskelijoiden opintoja. Kolmas, ns. talkookunnostuspäivä pidettiin lauantaina 12. toukokuuta.

Päijät-Hämeen Kalatalouskeskus oli saanut käsikunnostuksiin avukseen Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhdistyksen aktiivit Juha Niemen ja Sampo Vainion, sekä Lahden ympäristöpalvelujen Matti Kotakorven, joiden asiantuntevalla opastuksella opiskelijat ja talkoolaiset saivat aikaan mahtavaa jälkeä.